

Årsplan 2023/2024

Espira Espira Århaug

Vi er en Espira-barnehage	3
Hva er en årsplan?	3
Barnehagens fagområder	3
Barnehagens verdigrunnlag.....	4
Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg.....	5
Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek	9
Barnehagen skal fremme læring	12
Barnehagen skal fremme danning	15
Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap.....	18
Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk	20
Barnehagen skal sørge for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø	24
Barns medvirkning.....	27
Foreldresamarbeid og foreldres medvirkning	29
Tilvenning av nye barn.....	31
Samarbeid og sammenheng med skolen	32
Espira satsingsområder	34
Lokale satsinger	36
Vurderingsarbeid	39
Kontaktinformasjon.....	40

Vi er en Espira-barnehage

Espira består av rundt 100 barnehager fra Lindesnes i sør til Levanger i nord. I Espira har vi et mangfold av barnehager med lokale tradisjoner og tett tilknytning til nærmiljøet. Vi har også noe som er felles for oss alle. Vi har blant annet et felles barnesyn, felles satsingsområder og en felles metodikk for kvalitetsvurdering og utvikling av den pedagogiske praksisen.

Årsplanen bygger på barnehageloven og rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

Les om Espiras faglige profil her:

www.espira.no

<https://espira.no/barnehage/espira-arhaug/>

Les fakta om barnehagen her:

<https://www.barnehagefakta.no/barnehage/988116459/espira-arhaug-barnehage>

Hva er en årsplan?

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser.

Basert på årsplanen utarbeider barnehagen planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Disse planene publiserer vi på vår digitale kommunikasjonsplattform, Spireportalen.

Barnehagens fagområder

I rammeplanen er det definert syv fagområder som barn skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. Fagområdene skal ses i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Fagområdene tilsvarer i stor grad de fagene barna senere møter i skolen.

Arbeid etter fagområdene synliggjøres i barnehagens periodeplaner og ukeplaner, i Spireportalen.

Barnehagens verdigrunnlag

Ifølge rammeplanen skal barnehagens verdigrunnlag formidles, praktiseres og oppleves gjennomgående i barnehagens pedagogiske arbeid. Rammeplanen konkretiserer verdigrunnlaget ved å løfte noen områder som skal prege barnehagens arbeid gjennomgående.

Disse er: demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling og likeverd, bærekraftig utvikling og livsmestring og helse.

Barnehagens formål og innhold

Ifølge rammeplanen skal barnehagens innhold være variert og allsidig og tilpasses enkeltbarn og barnegruppen. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, vennskap og fellesskap og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Rammeplanen har mål for personalet arbeid innen disse områdene. Vi arbeider hver dag mot disse målene.

I Espira arbeider vi systematisk med å heve kvaliteten på den pedagogiske praksisen. Vi har konkretisert rammeplanens mål om omsorg, danning, lek, læring, vennskap og fellesskap, kommunikasjon og språk og et trygt og godt psykososialt miljø til kjennetegn på kvalitet på den pedagogiske praksisen. Disse synliggjør vi i våres årsplan.

Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg

Hva	
I vår barnehage anerkjenner vi barnas følelser.	Det skal være rom for barnas ulike følelser, og vi skal i like stor grad være sammen med barnet i dets sinte eller triste følelser som de "gode".
Vi legger til rette for at barna gis mulighet for ro og hvile i løpet av barnehagedagen.	Når barna har behov for ro og hvile skal de få mulighet til å ta en pause, la tankene flyte, kunne trekke seg tilbake og søke ro, hvile og avslapping gjennom barnehagedagen.
I vår barnehage er måltidene preget av trivsel og god stemning.	Måltidet skal være en sosial arena som gir gode muligheter for å skape gruppetilhørighet og trivsel, og vi skal fungere som gode rollemodeller, samtalepartnere og støttespillere under måltidet.
I vår barnehage møter vi barna med positive holdninger.	Vi skal ha et barnesyn der vi ser på alle barna som unike og likeverdige individer. Vi skal være støttende, vennlige og varme.

Hvorfor
Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Hvordan

Slik jobber vi med å ivareta barns behov for omsorg:

Med småspirene:

- Vi anerkjenner barnas følelser med å gi omsorg, trøst og organisere barnets følelser.
- Vi er sammen med barnet i dets følelser for å hjelpe barnet å sette ord på sine egne og andres følelser.
- Vi bygger omsorgsfulle relasjoner med alle barn
- Vi legger til rette for hvile og ro i løpet av dagen slik at barna får mulighet til å ta en pause fra alle inntrykk og lade.
- Vi arbeider med trygghetssirkelen og har et stort fokus på tilknytning slik at barnet kan veksle mellom behovet for omsorg og nærhet og ut til utforskning
- Måltidene våre bærer preg av å være en sosial arena hvor måltidet i seg selv handler om mer enn å bare bli mett. Måltidene er hos oss et sosialt fellesskap
- Måltidene har en fast og forutsigbar ramme som gir gode muligheter for å skape gruppetilhørighet og trivsel.
- I vår barnehage møter vi barna på en støttende, vennlig og varm måte.
- Vi møter barna med positive holdninger og vårt barnesyn bærer preg av å se alle barn som unike, kompetente og likeverdige individer.
- Vi legger til rette for at barna kan knytte seg til personalet og hverandre.
- I vår barnehage sørger vi for at alla barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen.
- Vi møter barna med åpenhet, varme og interesse og viser omsorg for hvert enkelt barn.
- Vi er lydhøre overfor barnas uttrykk og imøtekommer barnets behov for omsorg med sensitivitet.
- Vi støtter opp om og oppmuntrer barna til å vise omsorg for andre, og til selv å ta imot omsorg.
- Vi bruker god tid og omsorg i stelle- og hvile situasjoner og anser dette som viktige samspill mellom barnet og den voksne.
- I arbeidet med de yngste er de voksne tilgjengelige både fysisk og psykisk
- Vi ser enkelt barnet og er lydhør og sensitive overfor barnets verbale og non-verbale uttrykk og signaler.
- Vi har et stort fokus på foreldre aktiv tilvenning som er individuelt tilpasset etter barnets behov.
- I vår praksis er vi sensitive overfor barnets behov for å «lade» og imøtekommer dette behovet. Vi har stort fokus på trygghet og trivsel for alle barn i barnegruppen.
- Vi er opptatt av at alle barn skal oppleve trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen gjennom vår åpenhet, varme og interesse for hvert enkelt barn.
- Vi har et stort fokus på å støtte barnas emosjonelle utvikling ved bruk av bilder og bøker, hvor vi setter ord på de hverdagslige følelsene.
- Vi legger til rette for hvilestund og rom for avslapping for alle barn.
- Vi bruker Kari Pape's relasjonskartlegging for å sørge for at alle barn har en trygg og god relasjon til de voksne
- Alle barn skal oppleve trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen gjennom vår åpenhet, varme og interesse for hvert enkelt barn.
- Vi støtter barnas emosjonelle utvikling ved bruk av bilder og bøker, og vi setter ord på de hverdagslige følelsene.

Med de de mellomste:

- Vi anerkjenner barnets følelser og vi gir rom for alle følelser, ikke bare «de gode».
- De ansatte er sammen med barnet i sine følelsesregister og støtter barnets regulering
- Vi gir barna hjelp og støtte til å organisere egne følelser, men også til å sette ord på og forstå andres følelser.
- Vi gir barna mulighet for ro og hvile i løpet av dagen. Slik at en får anledning til å ta en pause fra lek, inntrykk og samspill med andre for å søke ro og trekke seg tilbake.
- Det gis rom i løpet av dagen i barnets dagsrytme for ulik intensitet i det pedagogiske arbeidet.
- Vi støtter og hjelper barna til å håndtere og regulere egne følelser på en omsorgsfull måte.
- Vi arbeider strukturert med lek og inkluderende fellesskap slik at barnet får gode erfaringer med å være sammen med andre og at det er rom for alle.
- Vi samtaler med barna på en likeverdig og respektfull måte og er lydhør overfor barnets behov, signaler og uttrykk.
- Vi møter barna med en positiv holdning hvor vi støtter relasjoner mellom barna og vi møter barna i det de er opptatt av.
- Vi støtter og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.
- I vår barnehage møter vi alle barn med åpenhet, varme og interesse og viser omsorg for hvert enkelt barn.
- Vi er lydhøre for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet.
- Vi legger til rette for omsorg ved at vi sikrer at alle barn får en tilknytning til en eller flere i personalgruppen og de andre barna.
- Vi arbeider strukturert med barnegruppen slik at alle opplever tilhørighet og det å være en del av fellesskapet. Dette sikres gjennom at vi har en god blanding av organisering i større og mindre grupper, hvor vi støtter relasjonene mellom barna og hvor de ansatte fordeler sin oppmerksomhet godt blant barna.
- Vi er opptatt av fellesskap og lekemiljø som er inkluderende. Vi legger til rette for gode og omsorgsfulle relasjoner med et fang å sitte på, humor, varme, glede, nærhet, en trøstende hånd etc. når barnet har behov for det.
- Måltidene i arbeidet med mellomspirene er preget at trivsel og god stemning med faste og forutsigbar ramme som gir gode muligheter for å skape gruppetilhørighet og trivsel. I måltidene bruker vi god tid og samtaler mellom barna og mellom barna og de voksne. De voksne er også gode støttespillere under måltidene.
- Vi har stort fokus på trygghet og trivsel for alle barn i barnegruppen. Å bli sett, forstått og anerkjent av en voksen som er oppriktig nysgjerrig og innstilt på å forstå, gjør at barnet vil føle seg trygg og verdifull. Å føle seg verdifull og ønsket får betydning for barnets psykiske helse. Det er viktig at barna utvikler tillit til seg selv og utvikler en god relasjon til de voksne. For å skape dette er det viktig at barna blir tatt godt imot av de voksne og blir tatt på alvor.
- Vi møter og samtaler med barna på deres nivå
- Vi setter ord på og roser omsorgsfulle handlinger overfor hverandre.
- Vi har fokus på å se alle barna og bli kjent med alle i hverdagen

Med skolespirene:

- Vi oppmuntrer barna til å vise omsorg for andre, men gir de også kompetanse til å kunne ta imot omsorg.

- Vi støtter barna til å kunne se og tolke andres følelser og til å respektere hverandres virkelighetsforståelse.
- Vi møter barna med åpenhet, varme og interesser og viser omsorg for hvert enkelt barn i en likeverdig relasjon. Nestekjærlighet og tillit er et viktig perspektiv for oss i alle våre mellommenneskelige møter sammen med barna.
- Vi arbeider daglig for at alle barna skal oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.
- Vi legger til rette for at barna kan være aktive deltakere hvor de voksne har et overordnet ansvar i tette og nære relasjoner med barna gjennom hele dagen.
- Vi sørger for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen.
- Vi bidrar til å skape omsorgsfulle relasjoner som er preget av nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill med barna. Å bli sett, forstått og anerkjent av en voksen som er oppriktig nysgjerrig og innstilt på å forstå, gjør at barnet vil føle seg trygg og verdifull.
- Vi arbeider strukturert for at alle barn skal oppleve seg inkludert og til å føle seg verdifull og ønsket. Dette har stor innvirkning på barnas psykiske helse og er i tråd med trygt og godt.
- Vi lar barna få gode erfaringer med at vi voksne alltid er der om det skulle være noe i både lek og utforskning, men også hvis barnet skulle trenge hjelp eller beskyttelse.
- Hos oss erfarer barna at omsorgspersonene er innstilt på å forstå dem og gi dem respekt. Samtidig som vi bidrar til å gi barna erfaringer med at de voksne tar ledelsen og har forventninger til barnet. Det gjør at barnet har en god balanse mellom avhengighet og selvstendighet i forholdet til omsorgspersonene.
- Vi legger til rette for at barnet kan søke omsorgspersonen for å få hjelp, men også gi rammer for at barnet kan utforske fritt og selvstendig når de føler seg trygge.
- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg gjennom lek, ro og hvile.
- De voksne arbeider pedagogisk for å skape gode relasjoner til barna og mellom barna.
- Vi jobber for at barna oppleve trygghet og trivsel i gruppen, og vi støtter relasjoner mellom barna
- Vi har god struktur og organisering på dagen slik at barna opplever hverdagen som trygg og forutsigbar.
- Vi gir rom for at barna kan være en aktiv deltager i barnehagehverdagen.
- Vi støtter og oppmuntre barna i lek og aktiviteter.
- Vi er beviste på det å være trygge, autoritative voksne med innlevelse og evne til å gå med barnet og se situasjonen gjennom barnets øyne for å utvikle barn som er gode samspillspartnere og lekevenner.
- Vi møter alle barn med forståelse, sensitivitet, åpenhet, varme og interesse
- De voksne viser omsorg for hvert enkelt barn og deres behov
- Vi er trygge, varme og omsorgsfulle voksne som barnet kan støtte seg mot

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek

Hva	
Vi tilrettelegger for pedagogiske miljøer som inspirerer til lek.	I vår barnehage skal det være gode pedagogiske miljøer som inspirerer til lek. Barna skal få mange lekeideer og lyst til å leke.
I vår barnehage observerer vi barnas lek.	Vi skal være "skrudd på" og "tilstedeværende" slik at vi kan gå inn og støtte barna ved behov. Vi skal ha øye for barns lek, barnas relasjoner og det som skjer mellom barna.
I vår barnehage tilfører vi leken begeistring og glede.	Vi skal tilrettelegge for spennende erfaringer og opplevelser. Vi skal glede oss med barna, bruke humor, varme og latter.
I vår barnehage får leken god plass i dagsrytmen.	Hvordan vi organiserer barnehagedagen har betydning for hvilken plass vi gir barnas lek.

Hvorfor
Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.

Hvordan
<p>Slik jobber vi for å ivareta barns behov for lek:</p> <p>Med småspirene:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Vi tilrettelegger bevist barnas pedagogiske miljøer slik at miljøet inspirerer til lek og fungerer som et inkluderende fellesskap. Store deler av barnehagehverdagen består av lek og leken har en sentral plass og en egenverdi.
• Vi organiserer rom, tid og tilbyr lekemateriell som inspirerer til ulike typer lek.
• Vi fremmer et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek. De ansatte er sammen med barna i leken og det sosiale samspillet med barnet og mellom barna. Dette for å veilede, vise, støtte, sette ord på det som skjer, dele begeistring, og møte barnas inntrykk og uttrykk i felleskapet.

- De ansatte deltar i leken, gir nye impulser, inspirerer og bidrar til variasjon i leken. De voksne bidrar ved å introdusere elementer av rollelek for ett- og toåringer gjennom "å late som om".
- Vi observerer, analyserer, støtter, deltar i og beriker leken på barnas premisser.
- Vi bidrar til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legger til rette for utvikling av leketemaer etter barnas interesser og forutsetning.
- Vi deler barna inn i lekegrupper da dette gir oversikt, struktur og trygghet. På denne måten får de voksne god oversikt over leken og kan observere samhandlingen mellom barna for deretter eventuelt å bidra støttende på en hensiktsmessig måte.
- Personalet hjelper til med å skape et miljø for og en ramme rundt leken slik at blir det blir enklere for barna å forstå sammenhengen i leken og følge et leketema.
- Vi legger til rette for kroppslig lek med de yngste barna da småbarn leker, opplever og lærer med hele kroppen.
- Vi som jobber i barnehagen, er en del av lekemiljøet til barna. Vi skal fungerer både som en trygg havn og ladestasjon. Samtidig skal vi skape lekemiljøer som frister barn ut for å utforske og leke.
- Personalet er tett på barna i leken, støtter og veileder slik at alle inkluderer hverandre i leken.
- De voksne er til stede på gulvet sammen med barna i deres lekemiljø.
- De pedagogiske lekemiljøene står i fokus og vi tilfører og skifter ut leker og materiell etter barnas medvirkning, interesser og behov.
- Vi har varierte lekemiljøer som inviterer barna til felles lek og læring.
- Vi har fokus på god balanse mellom voksenstyrt lek og frilek.
- Barna får felles erfaringer gjennom temaarbeid og prosjekter, som inspirerer til felles lek og utvider barnas erfaringer.

Med de mellomste:

- I vår barnehage er det en god blanding av organisering i større og mindre grupper og vi hjelper barn som har behov for støtte i lek.
- Vi legger til rette for at leker og materiell inviterer til felles lek og samspill.
- Vi tilbyr gode pedagogiske miljøer som har tydelige lekesoner og et variert og gjennomtenkt utvalg av leker og utstyr.
- Lekene er tilgjengelige, slik at barna i stor grad selv kan hente det de trenger.
- Vi tilfører leken begeistring og glede og de ansatte tilrettelegger for spennende erfaringer og opplevelser, for eksempel gjennom å tilføre spennende materialer, eller ved å delta i leken med liv og lyst. De voksne gleder seg med barna, bruker humor, varme og latter.
- Vi er gode voksne som bevisst velger sin rolle i lek ut fra barnas behov.
- De ansatte organiserer barnehagedagen på måter som gir barna tid til sammenhengende leke perioder
- Vi gir leken god plass i dagsrytmen ved at vi tilpasser rutiner på en måte som verner om barnas lek, f.eks. gjennom å utsette/fremskynde en rutine for å unngå for mange «brudd».
- I vår barnehage snakker vi med barna om vennskap og fellesskap og møter barna i det de er opptatt av.
- Vi legger til rette for at aktiviteter i barnehagen er meningsfulle for barna og lekemiljøer som er fleksible.
- Vi tilfører leken udefinerbare materialer og grunnmaterialer som plasseres sentralt i rommet på lave platå og reoler slik at vi bygger opp under å bygge møteplasser for barna i leken.
- Vi legger til rette for at barna har et trygt og godt miljø der leken kan utvikle seg fritt etter barnas interesser.

- For å ivareta barnets behov for lek setter avdelingen stort fokus på lekemiljø. Vi bytter ofte på leker og flytter om/bytter ut lekemiljøer. På denne måten blir det fokus på god og meningsfull lek framfor uro i leken.
- Vi tilbyr ulike lekematerialer, både udefinerbare leker som naturlekematerialer og definerbare leker.
- Vi observerer barna aktivt i leken og går inn i leken dersom det er behov for hjelp/støtte.
- Vi har stort fokus på lek i ute og i naturen.
- Vi tar i bruk barnas nærmiljø og tilbyr et rikt lekemiljø i naturen med fokus på artsmangfold og naturmaterialer, undring og utforskning
- Vi organiserer barnehagedagen på måter som gir barna tid til sammenhengende leke perioder
- Leken får god plass i dagsrytmen og vi tilpasser rutiner på en måte som verner om barnas lek.
- Vi tilfører leke begeistring og anerkjenner lekens egenverdi
- Vi legger til rette for gode relasjoner og vennskap mellom barna
- Vi legger til rette for inkluderende fellesskap

Med skolespirene:

- Leken for de eldste barna er en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.
- De voksne gir barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, både i og utenfor barnehageområdet.
- De voksne gir gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur.
- Barnas lekemiljø hos oss inspirerer til og gir rom for ulike typer lek både ute og inne.
- De voksne bidrar til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.
- Vi tilrettelegger for et pedagogisk miljø som inspirerer barna til nysgjerrighet og utforskning. Fleksible lekemiljø går som en rød tråd i de eldste barnas lekemiljø.
- Vi legger til rette for at barna skal få mulighet til å sette i gang, styre og strukturere leken sin selv.
- Miljøet gir barna mulighet til å tenke selv og tenke sammen, og til å skape lek selv og skape lek sammen med andre. På denne måten bidrar miljøene til flere måter å leke på, flere måter å møtes på, flere måter å forstå hverandre på.
- Vi tilbyr grunnmaterialer som fungerer som base i lekemiljøet. Det sentrale med grunnmaterialene er at de ikke kommer med en fasit eller oppskrift på hvordan de skal settes sammen eller kombineres. Slik fungerer de fleksibelt og kan på denne måten ivareta barnas autonomi, ønsker og behov i leken.
- Vi tilbyr og tilfører både grunnmaterialer, definerbare leker og mye udefinerbare leker og materiell i barnas lekemiljø.
- I arbeid med de Skolespira er rom og lekemateriell organisert og plassert slik at barna kan hente det de trenger på egenhånd.
- Leker og materiell er tilgjengelig for barna i barnas høyde.
- Barns medvirkning står høyt i hverdagen hvor barna er med å påvirke eget innhold i samarbeid med de andre barna og de voksne i sin egen barnehagehverdag.
- Vi bidrar til at leken inviterer til samarbeid, gode samtaler, inkluderende fellesskap og vennskap.
- De voksne er aktivt til stede og observerer og deltar i leken.
- De voksne støtter, veileder og oppmuntrer barna i ulike aktiviteter, lek og utforskning slik at alle barna får delta, og oppleve glede og mestring over å være i samspill og lek med andre
- Vi veileder og gir barna mulighet til å være aktive og finne gode løsninger.

Barnehagen skal fremme læring

Hva	
Vi tilrettelegger for et pedagogisk miljø som inspirerer barna til nysgjerrighet og utforskning.	Barn lærer mest og best når de kan utforske og bli nysgjerrige. De pedagogiske miljøene skal utvide barns erfaringer og skape mulighet for progresjon.
Vi fordeler oppmerksomheten godt blant barna.	Vi skal fordele oppmerksomheten godt blant barna og være bevisste på at alle barna skal sees og høres som enkeltbarn og i hele gruppen.
Vi dokumenterer barnas læringsprosesser i det pedagogiske miljøet.	Dokumentasjon synliggjør barnas aktiviteter, hva barna er opptatt av og hvilke temaer det jobbes med. Dokumentasjonen skal være synlig for barna selv og for andre.
I vår barnehage utfordrer vi barnas tenkning.	Å utfordre barns tenkning handler både om å ta barns tanker og meninger på alvor, samtidig utvide og trekke de videre. Vi skal vise barna at vi er interessert i hva og hvordan de tenker.

Hvorfor
I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Hvordan

Slik jobber vi med å fremme læring:

Med småspirene:

- Vi legger til rette for pedagogiske miljøer som inspirerer barna til nysgjerrighet og utforsking.
- Gjennom bevegelsesglede, utforsking og lek skal barna få gode opplevelser gjennom å ferdes i naturen gjennom alle årstider.
- Dokumentasjon på gjennomførte aktiviteter blir synliggjort på vegger inne på avdelingen og på spireportalen, slik at ansatte og foreldre kan samtale med barna om aktivitetene.
- Personalet skal utfordre barnas tenkning ved å stimulere barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre i ulike situasjoner.
- Barna får være med på å forme sin egen hverdag, gjennom deres interesser og behov.
- Vi har fokus på tverrfaglighet i arbeidet vårt etter godt pedagogisk skjønn og styringsdokumenter
- Vi bruker udefinerbare lekematerieller og mengder av ulike materiell for å bidra til utforsking, nysgjerrighet.
- Vi bruker det pedagogiske miljøet til å utvide barns erfaringer og skape mulighet til progresjon
- De ansatte bruker aktivt lekemateriell og ulike lekespor som utfordrer og inspirerer barna.
- Vi er opptatt av å bygge gode og trygge relasjoner da småbarn er helt avhengige av å knytte seg til de voksne i barnehagen for å kunne utvikle seg og lære
- Vi er sensitive i samspillet og jobber hardt for å se barnet og forstå barnets signaler og initiativ for å støtte opp om læring
- Vi har kunnskap om at regulering av følelser er helt nødvendig for at et barn skal fungere i lek med andre barn. Det er også nødvendig for at barn skal kunne lære, eller for at den kognitive utviklingen skal gå sin gang.
- De ansatte i barnehagen tilfredsstiller barnas behov for nærhet, trøst og beskyttelse slik at barnet er tilfredsstilt og evner å flytte energien sin over på utforsking, lek og læring.
- Vi gir de yngste barna rikelig med tid og rom for emosjonell lading slik at barna opplever de voksne som en trygg havn.
- Vi tilrettelegger for læring, mestring, utvikling og utforsking i det hverdagslige samspillet.

Med de mellomste:

- Vi fordeler oppmerksomheten vår godt blant barna
- Vi møter barna i det de er opptatt av
- Vi tilrettelegger det pedagogiske miljøet slik at vi evner å utvide barns erfaringer og skape mulighet for progresjon
- Vi dokumenterer og synliggjør barnas aktiviteter og erfaringer og læringsprosesser i det pedagogiske miljøet
- Vi legger til rette for utforsking, undring, filosofering og nysgjerrighet i det pedagogiske arbeidet
- Vi utfordrer barns tenkning ved å stille åpne og undrende spørsmål
- Vi tar barns tanker og meninger på alvor ved at vi viser interesse for hva og hvordan barna tenker.
- Vi har et stort fokus på realfag, udefinerbare materialer, naturen som arena for lek
- Vi har tema og prosjektarbeid som er knyttet opp mot barns interesse og medvirkning.

- Vi har fokus på tverrfaglighet i arbeidet vårt etter godt pedagogisk skjønn og styringsdokumenter
- Vi bruker udefinierbare lekematerieller og mengder av ulike materiell for å bidra til utforskning, nysgjerrighet.
- Vi bruker det pedagogiske miljøet til å utvide barns erfaringer og skape mulighet til progresjon

Med skolespirene:

- Vi legger til rette for et stimulerende miljø som støtter opp om barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre
- Vi introduserer nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling
- Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for barnas læringsprosesser
- Vi bidrar til læringsfelleskap på avdelingen slik at barna bidrar til egen og andres læring
- Vi legger til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel og allsidige utvikling.
- Vi utvider barnas erfaringer og sørger for progresjon og utvikling i barnehagens innhold
- Vi legger til rette for at barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger.
- Vi utvider barnas perspektiver gjennom å stimulere til nysgjerrighet, undring, initiativ, læring og kreativitet.
- Vi har en god blanding mellom barneinitiert lek og aktiviteter og voksenstyrte aktiviteter
- Vi legger til rette for at barna kan lære på ulike arenaer i barnehagehverdagen både gjennom samling, lek, realfag, språk, forming og bevegelse.
- De voksne støtter, oppmuntrer barnas initiativ og nysgjerrighet.
- Barnas interesser er viktige for oss og vi tar barna på alvor.
- Vi er oppmerksomme på barnas interesser her og nå og bygger videre på dette i samarbeid med barna.
- Vi observerer og følger med på barnas utvikling slik at vi kan tilpasse praksis og støtte alle barn og bidra til progresjon i utvikling.
- Vi legger til rette for utforskning, undring og utfordrer barna innen sine individuelle ferdigheter, veileder og støtter barna i deres læringsprosesser,
- Vi legger til rette for at barna kan finne egne løsninger, reflektere, argumentere, resonnere og forstå i samhandling med andre
- Vi er prosessorientert i vår pedagogiske praksis hvor veien er målet og ikke selve målet.
- Vi bruker aktivt leken som arena for læring og barnas hverdag

Barnehagen skal fremme danning

Hva	
I vår barnehage møter vi barna i det de er opptatt av.	Vi skal være interessert i hva barna er opptatt av, og ta oss tid til å undersøke og fange barnas interesser. Vi skal være nysgjerrige på hvordan verden ser ut fra deres ståsted, være lydhøre og vise barna at deres meninger og opplevelser har betydning.
I vår barnehage støtter vi relasjoner mellom barn.	Vi skal være til stedet i leken og samspillet, og skape et barnehagemiljø der alle er med i et inkluderende og godt fellesskap.
I vår barnehage støtter vi barna i å utvikle et positivt forhold til seg selv.	Barna skal oppleve å være gode nok slik som de er, ha tro på egne evner og egenskaper, og utvikle et positivt forhold til seg selv.
Vi legger til rette for at aktiviteter i barnehagen er meningsfulle for barna.	Vi skal finne ut hva barna er opptatt av og legge til rette for at barna opplever aktivitetene som meningsfulle.

Hvorfor
<p>Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.</p> <p>I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.</p>

Hvordan

Slik jobber vi med å fremme danning:

Med småspirene:

- Vi anerkjenner barnas følelser og arbeider strukturert med varme og omsorgsfulle relasjoner.
- Vi møter barna med positive holdninger og støtter relasjoner mellom barna.
- Vi møter barna i det de er opptatt av og skaper glede og begeistring i det tidlige samspillet.
- Vi sørger for trygghet, stabilitet og forutsigbarhet slik at det gis mulighet for barnet å trives og utfolde seg.
- Vi utøver sensitive og stimulerende samspill med barna både i lek, men også i rutinesituasjoner.
- Vi er sensitive voksne som er en forutsetning for at trygg tilknytting skal etableres.
- Barnehagens personale bidra til forutsigbarhet gjennom å ha gode og gjennomtenkte rutiner og god struktur for barnehagehverdagen, slik at barna er forberedt på hva som skal skje dagen igjennom.
- Personalet veksler mellom å være en «trygg havn» og «base for utforskning» hvor barnas behov styrer hvilken rolle den voksne inntar i samspillet.
- Vi støtter små barns læring ved å bygge på og utvide det som barna selv viser interesse for. Denne formen for samspill kan illustreres gjennom begrepet «serve and return», der samspillet starter med det barnet er opptatt av, og den voksne beriker dette gjennom ord eller handling.
- Vi samarbeider tett med barnas hjem med barnets beste som utgangspunkt
- Vi har faste samlingsstunder for å skape fellesskap og et Vi.
- Personalet har fokus på å være gode rollemodeller for barna og veilede dem på gode måter.
- Vi gir barna erfaringer med hvilke rammer som er akseptable i samvær med andre.
- De voksne støtter relasjoner mellom barn og veileder barna på hvordan uenigheter/konflikter løses på en best mulig måte.
- Gjennom samtaler og veiledning har vi fokus på å hjelpe barna med å sette grenser for seg selv og andre, slik at de utvikler et positivt selvbilde.
- Vi har fast temaarbeid om vennskap hvor vi arbeider pedagogisk over tid for at barna blir kjent med hverandre og hjelper dem med å se seg selv i en større sammenheng, og i et fellesskap og demokrati.
- Vi bygger vennskap og relasjoner gjennom hele året
- Vi arbeider med å skape et positivt relasjonelt klima der personalet er der barna er, med øyekontakt, felles oppmerksomhet med barna, samt utvise kontinuerlig positive følelser og positiv atferd overfor barna
- Personalet utviser selv entusiasme i samspillet med barna, og de lar seg berøre av barnas glede og entusiasme.
- Vårt store fokus i de yngste barnas dannelsesprosesser er å skape det gode samspillet mellom barn og personale der det legges vekt på god organisering, relasjonelt klima, sensitivitet, støtte til utforskning og støtte til språkutvikling.
- Vi behandler barnet som et meningsseekende subjekt.
- Vi støtter barna i leken og bidrar til inkluderende fellesskap hvor legger til rette for medvirkning også hos de yngste barna.
- Vi tar barnas perspektiv og respekterer barnas verbale og non verbale uttrykk og ytringer.

Med de mellomste:

- Vi støtter barna i deres identitetsutvikling og hjelper barna til å utvikle et positivt selvbilde. Voksne møter barna og støtter de ut ifra hva de er opptatt av.
- Vi legger til rette for aktive og trygge voksne som støtter relasjoner mellom barna. Vi legger til rette for at aktivitetene i barnehagen er meningsfulle for barna.
- Vi undrer oss sammen med barna om ting de lurer på, stiller åpne spørsmål, og la barna finne svaret selv og i fellesskap.
- Vi støtter barna til å se seg selv i en større sammenheng, og at de er en del av et fellesskap.
- Vi gir barna erfaringer med hvilke rammer som er akseptable i samhandling med andre. På den mellomste avdelingen utfordrer vi barna til å bli litt mer selvstendige enn det de var på småbarn.
- Vi gir barna mer og mer ansvar og oppgaver som samsvarer med alder, modning og individuelle forutsetninger slik at barna opplever mestring og følelsen av å klare selv.
- Vi legger til rette for at barna skal være aktive i samling og medvirke til samtaler og innhold.
- Vi snakker med barna om ulikheter. At alle er ulike og gode som de er.
- Vi er opptatt av at barna får et godt positivt forhold til seg selv.
- Vi legger til rette for meningsfulle aktiviteter og lek i barnas hverdag
- Vi støtter relasjonene mellom barna, veileder og støtter ved behov for å opprettholde og sørge for at barna har de sosiale ferdighetene som er nødvendige for å bygge og ta vare på vennskap.
- Vi støtter barna i uenigheter og konflikter, fanger opp og tar tak i utestenging, eller hjelper barn som trenger det inn i lek og samspill.
- Vi justerer vår praksis når aktiviteten for barna ikke oppleves som meningsfulle for barna.
- Barna får medvirke i egen hverdag og det gis støtte der det er behov.
- Vi oppfordrer til å vise empati, omsorg, forståelse, medfølelse og til å ta hensyn til andre

Med skolespirene:

- Vi utvikler barna til å være modig, til å kunne mestre, til å være selvstendige, ta ansvar og være ansvarlig
- Vi arbeider for å ha et inkluderende fellesskap hvor hver enkelt opplever seg som verdifull for fellesskapet og at mitt bidrag er verdifullt
- Vi inviterer barna til medvirkning og til å utforme meningsfulle regler og ansvarsoppgaver for fellesskapet.
- Personalet deltar aktivt i lek og aktiviteter for å fremme samhold og solidaritet og støtter barna i å forstå felles verdier og normer.
- Barna støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av.
- Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking bidrar vi til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse slik at barna kan bidra til endringer.
- Vi utfordrer barnas tenkning og inviterer dem inn i utforskende samtaler. Synliggjør og verdsetter ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.
- Vi støtter barnas identitetsutvikling gjennom å ha tro på barna, støtte og veilede og anerkjenne barnets egenskaper og utvikle disse i trygge omgivelser slik at barnet utvikler en positiv selvforståelse.

- Vi arbeider strukturert med sosialkompetanse og utvikling av denne og gir barna redskaper til å utvikle god lekekompetanse samt ivareta og utvikle vennskap.
- Vi sørger for trygghet og forutsigbarhet gjennom felles grenser og strategier, som støtter barn og barnegruppas positive selvforståelse og dannelsesprosesser.
- Vi skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.
- Danning for oss handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog — hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker i en felles prosess.
- Vi bidrar til å vår pedagogiske praksis at barna evner å samarbeide, bygge fellesskap og vennskap.
- Vi legger til rette for fellesskap, samhold og demokrati på avdelingen.
- Vi arbeider aktivt i hverdagen for at barna skal respektere og forstå hverandres likheter og ulikheter.
- Vi arbeider strukturert mot fordommer, krenking og mobbing
- Vi viser barna gjennom lek og utforskende samtaler at det finnes mer enn en sannhet.
- Vi samtaler om hvordan vi ønsker å ha det sammen, verdier og barna er med på å sette grenser for seg selv, og for fellesskapet.

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

Hva	
I vår barnehage er det en god blanding av organisering i større og mindre grupper.	I mindre grupper leker ofte barna godt og vi blir mer sensitive for barnas behov.
Vi hjelper barn som har behov for støtte i lek.	Vi har ansvar for at alle barn er inkludert i lek og at ingen barn faller utenfor lekefellesskapet.
I vår barnehage snakker vi med barna om vennskap og fellesskap.	Vi skal støtte barna i utviklingen av sosial kompetanse og sammen med barna sette ord på både godt og vanskelig samspill. Vi skal sørge for at negative samspillsmønstre ikke fester seg.
I vår barnehage inviterer leker og materiell til felles lek og samspill.	Det skal være nok leker og materiell til at mange kan leke sammen, utvalget skal være variert og inspirere barna til å leke.

Hvorfor

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Hvordan

Slik jobber vi med å fremme vennskap og fellesskap:

Med småspirene:

- Vi anerkjenne ulikheter innenfor trossyn og ulike tradisjoner og kulturer.
- De voksne er til stede i lek, både ute og inne for å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelses og uheldige samspillmønstre.
- Gjennom samarbeid på tvers av avdelinger og lekegrupper, bidrar vi til inkludering på tvers av kjønn, alder og modenhet.
- Vi legger til rette for felles opplevelser som både skaper og forsterker vennskapsbånd.
- Vi har fokus gjennom hele året på vennskap og inkluderende fellesskap
- Vi har faste temaarbeid om vennskap hvor vi har samtaler og har ulike pedagogiske aktiviteter med barna med fokus på vennskap og fellesskap.
- Vi legger til rette for at barnas lekemiljø bidrar til fellesskap, inkludering og mangfold
- Vi tilrettelegger for at leker og materiell inviterer til felles lek og samspill
- Vi hjelper og støtter barna, slik at leken blir inkluderende og at negative handlingsmønstre ikke fester seg.
- På småbarn arbeider vi i mindre organiserte grupper slik at vi evner å se alle barna, fange opp barnets signaler og behov, og fungere som en god støtte i leken.
- I vår praksis hjelper vi barn som har behov for støtte i lek.
- I vår barnehage arbeider vi strukturert med å utvide barnets språklige- og sosiale ferdigheter slik at ingen barn faller utenfor leke fellesskapet og blir passive i leken.
- Vi støtter barna i utvikling av sosial kompetanse
- I arbeidet med de yngste benytter vi mye udefinert lekemateriell og vi har nok leker og materiell slik at mange kan leke sammen
- Vi legger til rette for rollelek
- Vi bygger relasjoner, samhold og fellesskap mellom barna og i barnegruppen.

Med de mellomste:

- De voksne deltar i leken og tilfører begeistring
- Vi organiserer lekegrupper og vi har en god blanding mellom større og mindre grupper i vår organisering
- Vi hjelper barna til gode strategier for å håndtere sterke følelser, og hjelper dem til å bli gode problemløser og til å se hvordan ulike valg påvirker seg selv og andre.
- Vi har fokus på vennskap og det å bli ordentlig kjent med alle barn gjennom hele året

- Vi har fast temaarbeid om vennskap hvor avslutning på tema er den årlige Solsikkefesten
- De voksne observerer og er årvåkne i forhold til om alle barn har venner og for å fange opp de barna som faller utenfor lek med de andre for å hjelpe de inn igjen.
- De voksne respekterer barnas virkelighetsforståelse i uenigheter og konflikter og alle blir hørt
- Vi utarbeider utviklingsplaner gjennom DUÅ til de barna som har behov for ekstra støtte i samarbeid med barnets foresatte.
- Vi benytter ulik pedagogisk materiell som bøker, samtaler, eventyr og fortellinger, håndduker og rekvisitter, og samling om tema vennskap.
- Vi voksne bruker aktivt alle hverdags situasjoner i barnehagen for å vise og modellere verdier, omsorg, og nestekjærlighet

Med skolepirene:

- Vi deler barna inn i mindre grupper slik at barna bedre finner noen å leke med og får oversikt samt at personalet evner å være sensitive overfor barnas behov i mindre grupper.
- Vi legger til rette for mye lek i løpet av barnehagehverdagen
- De voksne tar ansvar for å hjelpe barna slik at leken blir mest mulig inkluderende, og at negative handlingsmønstre ikke fester seg.
- De voksne er fysisk og psykisk tilgjengelige for barna i leken og veileder ved behov for å bygge gode relasjoner, vennskap og samarbeid i barnegruppen.
- De voksne støtter barna i sin utvikling av sosial kompetanse
- De voksne inviterer barna inn i samtaler om vennskap og fellesskap hvor vi setter ord på både godt og vanskelig samspill. Vi bruker pedagogisk støttmateriell og tema samlinger til dette
- Vi legger til rette for et inkluderende lekemiljø hvor alle blir sett og opplever at de blir sett.
- Vi hjelper og støtter barna i å sette grenser for seg selv og samtidig respektere, lære og forstå andres grenser
- Vi samtaler om hvordan vi er mot hverandre og gir barna innblikk i å se samme situasjon fra et annet perspektiv
- Vi arbeider preventivt for å hindre mobbing, diskriminering og utestenging. I tillegg arbeider vi strukturert for å lære konfliktløsning. Gjennom samlinger, samtaler i det daglige og veiledning i lek og aktivitet
- Vi oppfordrer barna til å støtte hverandre, heie, unne hverandre godt og ta vare på hverandre

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Hva	
Vi forsterker vår kommunikasjon med kroppsspråk og konkrete etter behov.	Vi skal være reflekterte og bevisste på kroppsspråk, hvilke ord og setninger vi bruker i samtaler med barna, og bruke konkrete etter behov.

Vi bruker språket aktivt som støtte i lek og aktiviteter.	Vi skal bruke språket aktivt og støtte barns språkutvikling i alle hverdagens leker og aktiviteter.
I vår barnehage sørger vi for at alle barn får mulighet til å delta i samtaler.	Vi skal bevisst invitere inn barn i samtaler selv om de ikke ber om å være med selv.
I vår barnehage leker vi med språk, for eksempel gjennom regler, rim, ordlek og fortellinger.	I et godt språkmiljø inngår språklek og vi skal ha god språklig bevissthet når vi er sammen med barna.

Hvorfor

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Hvordan

Slik jobber vi med å fremme kommunikasjon og språk:

Med småspirene:

- Vi benytter leken som en arena for språk, kommunikasjon og språkutvikling
- Vi benytter stellesituasjon, overgangssituasjoner, hverdagssamtalen og måltid som en naturlig del av barnets språkutvikling.
- De voksne er språklige bevisste i sitt samspill med barna og setter ord på alt, forklarer og viser og bruker hele seg i samspill med barna.
- De voksne bruker språket aktivt som støtte i lek og aktiviteter for å utvikle barns språk og språkforståelse.
- Vi bruker tegn til tale, bildestøtte, konkrete og ASK aktivt i hverdagen
- Vi forsterker vår kommunikasjon med kroppsspråk og konkrete etter behov
- Vi bruker språket aktivt som støtte i lek og aktiviteter
- I vår barnehage sørger vi for at alle barn får mulighet til å delta i samtaler
- Vi benytter sang og musikk, bøker, rim og regler, fortellinger og eventyr for å ivareta og utvikle barnas språk utvikling og språkkompetanse

- Barna deles i små lekegrupper for å sørge for at alle barn får mulighet til å delta i samtaler og være språklig aktive.
- Vi er lydhøre voksne som bekrefter og er sensitive overfor barnas språklige uttrykk og støtter og utvider dem, både kroppsspråk, verbalt og nonverbalt språk
- Vi leker med språket gjennom rim, regler, ordlek, fortellinger og konkrete.
- Barnehagen har satsingsområder med blant annet kommunikasjon og språk, hvor vi har egne strukturerte og målrettede handlingsplaner for å ivareta utvikling og progresjon i det språklige arbeidet i hverdagen.
- Vi bruker naturen og barnas utemiljø som en del av den helhetlige språkutviklingen.
- Vi bruker småspirekofferten som språk støtte i lek og samling
- Vi bruker Babblarne sammen med barna, både figurer, bøker, sang og musikk
- Vi bruker gjentagelse, leser de samme bøkene flere ganger, synger de samme sangene
- Vi har månedens rim, regle og sang
- Vi bruker eventyrkasser og annet pedagogisk språkmateriell med konkrete for å formidle eventyr
- Vi har et stort fokus på bruk av bøker sammen og med barna i hverdagen.
- Vi benytter pedagogiske temabøker i det språklige arbeidet.

Med de mellomste:

- Vi benytter alle situasjoner til å sette ord på og navnsetter, forklare, forsterke med kroppsspråk og utvide begrepsforståelse gjennom de ulike hverdagssituasjonene i barnehagen
- Vi benytter leken og barnas lekemiljø aktivt som en arena for språk, kommunikasjon og språkutvikling
- Det er alltid tilgjengelige spill og bøker på avdelingen i barnas høyde. Språkmateriell er en naturlig del av barnas lekemiljø
- Vi tilbyr tilgjengelige lese-, skrive og tegnesaker og andre formingsmaterieell i det pedagogiske arbeidet
- Vi bruker eventyrkasser med konkrete for å formidle eventyr og fortellinger
- Vi leker med språket gjennom rim, regler, sanger, ordlek, eventyr og fortellinger
- De ansatte tilpasser sin kommunikasjon med kroppsspråk etter behov.
- I frilek deltar de voksne aktivt for å hjelpe de barna som trenger verbal støtte til planlegging, problemløsning eller rolleforståelse i leken.
- De voksne inviterer alle barn inn i samtaler i samlingsstund, boklesing etc. og hverdagssamtaler som oppstår under måltider, garderoben o.l
- Vi benytter ASK og tegn-til-tale ved behov som språkstøtte slik at alle får uttrykke seg og forstå.
- Vi samtaler over det som har skjedd og hva vi har opplevd, spesielt når vi har vært på ulike utflukter.
- Vi benytter pedagogisk dokumentasjon i barnas lekemiljø slik at barna kan samtale omkring bildene og egne og andres opplevelser.
- Vi skriver jevnlig rapporter med tekst og bilder gjennom Spireportalen slik at barna gis mulighet sammen med sine foresatte å sette ord på sin egen barnehagehverdag.
- Vi bruker naturen aktivt som lekeplass for å støtte opp om språkutvikling.

Med skolespirene:

- Vi benytter leken og barnas lekemiljø aktivt som en arena for språk, kommunikasjon og språkutvikling
- Barna deles inn i små grupper slik at vi sikrer at alle barn får delta som aktive språkbrukere i leken og andre pedagogiske aktiviteter.
- Vi sørger for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenking og som uttrykk for egne tanker, behov og følelser
- Vi er bevisste vår rolle som språklige rollemodeller og er sensitive og lydhøre overfor barnas uttrykk, både verbale, kroppslige og nonverbale.
- Bøker og annet språkmateriell er en naturlig del av barnas lekemiljø og er tilgjengelig for barna.
- Vi leser høyt for alle barna, både i mindre og større grupper.
- Vi arbeider tverrfaglig, både tema og prosjektbasert arbeid etter barnas interesser og medvirkning
- Vi legger til rette for at barna kan være språklig aktive i dialog og samtale med de andre barna og sammen med de voksne. Barna utfordres til å fortelle og voksne er aktive lyttere som viser stor interesse for det barna forteller og uttrykker
- Vi Inviterer barna til gode samtaler i alle hverdags situasjoner og samling og inkluderer alle barn. Utfordre alle barn slik at de opplever mestring og glede ved å uttrykke seg blant andre.
- Skriftspråket og bokstaver er lett tilgjengelig for barna i lekemiljøet
- Vi bruker pedagogisk dokumentasjon på veggene og i barnas lekemiljø slik at barna kan samtale om og sammen om egne erfaringer og opplevelser. Med bilder som støtte kan alle delta i samtaler og dialog med samme mulighet til å uttrykke seg, beskrive og forklare.
- Voksne er aktivt lyttende og responderer positivt på barnas muntlige uttrykk.
- Vi gir barna positiv oppmerksomhet og erfaring i å bruke språket.
- Skolespira bruker sang, rim og regler og musikk for å utvikle språket. I tillegg har vi lek og moro med bokstaver og lyd.
- Vi forsterker vår kommunikasjon med kroppsspråk og konkrete ved behov
- Vi bruker språket aktivt som støtte i lek og aktiviteter
- Vi bruker ASK og tegn til tale og annet støttmateriell for å støtte og skape progresjon i språkutviklingen og språkforståelsen hos alle barn
- Alle barn får delta i lek sammen med andre barn. Lek og sosiale aktiviteter er den viktigste arenaen for tilegnelse av språk

Barnehagen skal sørge for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Hva	
I vår barnehage skal alle barn ha det trygt og godt.	Vi skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har det trygt og godt ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.
I vår barnehage følger vi med på hvordan alle barna i barnehagen har det.	I tilfeller der vi får kjennskap til, eller mistanke om, at ett eller flere barn ikke har det trygt og godt, skal vi undersøke saken og finne egnede tiltak.
I vår barnehage skal barnehagedagen være noe som barnet ser frem til.	Vi skal sørge for at det er en kultur som verdsetter og anerkjenner mangfoldet i barnehagen. Alle barna skal oppleve å være en del av et fellesskap der de er betydningsfulle og bli møtt med respekt, medfølelse og trygghet.

Hvorfor
<p>Et trygt og godt barnehagemiljø innebærer at alle barn skal oppleve at de er inkludert i barnehagegruppen, opplever å være betydningsfulle for fellesskapet, og at det å gå i barnehagen er en positiv opplevelse som barnet ser frem til.</p> <p>I barnehageloven står det at alle barn har rett på et godt psykososialt miljø. Om et barn, foreldrene eller barnehagen mistenker, eller har kjennskap til at et barn ikke trives i barnehagen, har barnehagen aktivitetsplikt. Det innebærer at barnehagen skal undersøke saken, og lage en plan med tiltak om saken krever det. Foreldre og barn skal involveres og medvirke i disse prosessene.</p>

Hvordan
<p>Slik arbeider vi for å fremme trygge og gode psykososiale barnehagemiljø:</p> <p>Med småspirene:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Vi skaper god tilvenning og bygger trygge og gode relasjoner med barna som fremmer et godt og trygt barnehagemiljø.
• Vi møter alle barn med positive holdninger
• Vi anser foreldresamarbeid for svært viktig for barnets helhetlige utvikling og prinsippet om barnets beste.
• Alle ansatte har barnets beste som grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barnet
• Vi drøfter jevnlig og aktivt våre holdninger og forventninger til barna, og analyserer hvordan dette påvirker omsorg, barnets trivsel og utvikling

- Vi er beviste vår definisjonsmakt og løftes inn i felles faglige og etiske refleksjoner i personalgruppa
- Vi anerkjenner barnas følelser
- Alle barn blir ønsket god morgen og blir møtt med navnet sitt.
- Det er viktig for oss å bli godt kjent med alle barna og bygge gode varme relasjoner
- Vi har et stort fokus på å skape gode relasjoner og jobber aktivt med å forebygge krenking og utestenging.
- Vi arbeider preventivt med å skape inkluderende fellesskap i det daglige og toleranse og respekt for hverandre.
- Vi bruker DUÅ sine utviklingsplaner med barn som har behov for ekstra støtte i perioder slik at alle barn gis mulighet for å være inkludert i fellesskapet og bygge vennskap
- Vi har struktur og forutsigbare rammer slik at barna vet hva som skal skje
- Vi har fokus på gode overganger med voksne som tar seg tid
- Vi er tilgjengelige voksne ute som inne og er der barna er for å skape trygghet og fange opp
- Vi observerer barnas lek og samspill mellom barna i den hensikt å kunne veilede og tilrettelegge, endre og ivareta
- Tilstedeværende voksne som er lydhøre og anerkjenner barnas ytringer og uttrykk som er likeverdige.
- Varierte og tilrettelagte aktiviteter etter barnas behov.
- Bevisste voksne som skal se hvert enkelt barn hver dag.
- Vi arbeider strukturert og kontinuerlig for at alle barn skal oppleve seg som betydningsfulle og at alle er inkludert.
- Vi arbeider med å ha gode inkluderende leke fellesskap og et trygt lekemiljø.
- I vår barnehage følger vi med på hvordan barna i barnehagen har det, og vi godtar ikke krenkelser som for eksempel mobbing, utestenging, vold, diskriminering og trakassering. De ansatte griper inn når et barn utsettes for slike krenkelser.
- Vi arbeider forebyggende i vår barnehage hvor vi har fokus på å fremme trivsel hos barna, lek, læring, fellesskap og vennskap.
- I vår barnehage er vi varme og omsorgsfulle voksne som har god kompetanse om relasjoner og at man må være tilgjengelig, oppmerksom og nærværende sammen med barna gjennom hele barnehagehverdagen.
- Vi er sensitive voksne som tar barneperspektivet og anerkjenner barna som subjekt.

Med de mellomste:

- Vi møter alle barn med positive holdninger
- Vi anser foreldresamarbeid for svært viktig for barnets helhetlige utvikling og prinsippet om barnets beste.
- Alle ansatte har barnets beste som grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barnet
- Vi drøfter jevnlig og aktivt våre holdninger og forventninger til barna, og analyserer hvordan dette påvirker omsorg, barnets trivsel og utvikling
- Vi er beviste vår definisjonsmakt og løftes inn i felles faglige og etiske refleksjoner i personalgruppa
- Vi anerkjenner barnas følelser
- Alle barn blir ønsket god morgen og blir møtt med navnet sitt.
- Det er viktig for oss å bli godt kjent med alle barna og bygge gode varme relasjoner
- Vi har et stort fokus på å skape gode relasjoner og jobber aktivt med å forebygge krenking og utestenging.

- Vi arbeider preventivt med å skape inkluderende fellesskap i det daglige og toleranse og respekt for hverandre.
- Vi bruker DUÅ sine utviklingsplaner med barn som har behov for ekstra støtte i perioder slik at alle barn gis mulighet for å være inkludert i fellesskapet og bygge vennskap
- Vi har struktur og forutsigbare rammer slik at barna vet hva som skal skje
- Vi har fokus på gode overganger med voksne som tar seg tid
- Vi er tilgjengelige voksne ute som inne og er der barna er for å skape trygghet og fange opp
- Vi observerer barnas lek og samspill mellom barna i den hensikt å kunne veilede og tilrettelegge, endre og ivareta
- Tilstedeværende voksne som er lydhøre og anerkjenner barnas ytringer og uttrykk som er likeverdige.
- Varierte og tilrettelagte aktiviteter etter barnas behov.
- Bevisste voksne som skal se hvert enkelt barn hver dag.
- Vi arbeider strukturert og kontinuerlig for at alle barn skal oppleve seg som betydningsfulle og at alle er inkludert.
- Vi arbeider med å ha gode inkluderende leke fellesskap og et trygt lekemiljø.
- I vår barnehage følger vi med på hvordan barna i barnehagen har det, og vi godtar ikke krenkelser som for eksempel mobbing, utestenging, vold, diskriminering og trakassering. De ansatte griper inn når et barn utsettes for slike krenkelser.
- Vi arbeider forebyggende i vår barnehage hvor vi har fokus på å fremme trivsel hos barna, lek, læring, fellesskap og vennskap.
- I vår barnehage er vi varme og omsorgsfulle voksne som har god kompetanse om relasjoner og at man må være tilgjengelig, oppmerksom og nærværende sammen med barna gjennom hele barnehagehverdagen.
- Vi er sensitive voksne som tar barneperspektivet og anerkjenner barna som subjekt.

Med skolespirene:

- De ansatte sørger for at barna har glede av å gå i barnehagen
- Personalet er gode rollemodeller som aktivt fremhever positiv språkbruk, handlinger, og inkludering i lek
- Personalet tilrettelegger, veileder og støtter barna i å utvikle gode kommunikasjonsferdigheter, sosiale- og emosjonell kompetanse
- Alle ansatte har barnets beste som grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barnet.
- Personalet har god innsikt til tilknytnings- og relasjonsteori, er sensitive, og gir tilpasset omsorg og anerkjennelse etter barnets ulike behov.
- Vi er bevisste at det alltid er personalets ansvar at relasjonen til alle barn er trygg og god.
- Personalet sørger for trygghet og forutsigbarhet gjennom felles gjennomtenkte grenser og strategier, som støtter barn og barnegruppas positive selvforståelse og dannelsesprosesser
- Personalet undersøker systematisk hvordan barna trives, og ønsker å bli sett og møtt og vurderer jevnlig hvordan barna opplever å ha det, for i størst mulig grad selv avdekke om barn ikke har det trygt og godt.
- Vi kartlegger barns roller i lek, status/gruppeledere, og hvem som er mest sårbare/i risiko
- Vi bruker observasjon, barnesamtaler og øvrig dokumentasjon brukes som utgangspunkt for refleksjon der en sammenligner og drøfter tidligere resultater og tiltak
- Det er nulltoleranse for krenkelser, og alle voksne er kjent sitt ansvar hvor en har en individuell plikt til å gripe inn

- Vi arbeider strukturert med forebygging for å styrke alle barns lekekompetanse, språk og kommunikasjonsferdigheter for å arbeide preventivt for å unngå at barna blir utestengt fra det sosiale samspillet fra andre barn.
- De voksne varierer mellom å ha små og større lekegrupper for å kunne se alle, være tilgjengelige og til stede i lek og aktiviteter
- De ansatte sørger for at alle barn har et trygt og godt lekemiljø, både på sin avdeling, men også mellom avdelingene.
- De voksne er aktive sammen med barna og bruker godt faglig skjønn for å kunne støtte, veilede og hjelpe alle barn inn i lek og samspill ved behov.
- Hvert enkelt barn skal føle seg sett, møtt og verdifull.
- De voksne arbeider daglig for å gi positive erfaringer og glede i barnehagehverdagen

Barns medvirkning

Hva

Vi skal ivareta barnas rett til medvirkning i barnehagehverdagen.

Hvorfor

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Hvordan

Slik legger vi til rette for barns medvirkning:

Med småspirene:

- Vi utvikler lek og innholdet i det pedagogiske lekemiljøet etter hva barna er opptatt av.
- De voksne er bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.
- De voksne er lydhøre og anerkjenner barnas ytringer og uttrykk som likeverdige.
- I vår barnehage jobber vi aktivt for at barnet skal se seg verdifull og barnets perspektiv vektlegges og verdsettes.
- Personalet legger til rette for og oppmuntre til at barna får uttrykke sitt syn
- Vi er nysgjerrige på barns tanker og meninger.
- Vi har fokus på fellesskapet, samhold og lek som en del av en begynnende forståelse for demokratiet. Dette gjelder også for de barna som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale.

- Personalet legger til rette for og oppmuntre til at barna får uttrykke sitt syn, og være nysgjerrige på barns tanker og meninger.
- Vi har fokus på å legge til rette for et inkluderende fellesskap hvor det er rom for alle i leken
- Alle barn skal ha like muligheter til å delta, bli hørt, drøfte, forhandle og påvirke fellesskapets aktiviteter og rutiner ut ifra egne forutsetninger
- Medvirkning for de yngste barna handler på mange måter om å ivareta alle de ulike språkene, eller uttrykksformene som barna er utrustet med.
- De voksne gir barna muligheten til å lære gjennom å bruke kroppen, følelsene og sansene sine.
- De voksne legger til rette for å være et støttende stillas rundt det barnet opplever
- Vi legger til rette for at barna har en trygg base når barnet skal utforske og oppleve ukjente ting som kan virke skremmende, høylytt eller ha en ukjent atmosfære.
- De voksne forholder seg sensitivt overfor barnet, og fremstår som et trygt holdepunkt slik at barna våger å utforske det som er nytt.
- Vi planlegger mye av barnehagehverdagen slik at vi evner å legge til rette for aktiviteter og lek med utgangspunkt i barnas interesser, undringer, opplevelser og hva de er opptatt av og uttrykker til hverandre og til de voksne.

Med de mellomste:

- I vår barnehage forstår vi medvirkning som noe mer enn barns påvirkning og valg av sin egen hverdag. Medvirkning er at vi tar barna på alvor, er sensitive overfor deres inntrykk, uttrykk, ytring og behov.
- Vi anerkjenner barna som likeverdige deltagere og ser på barn som et subjekt
- Barna er aktive i sin egen hverdag og vi legger til rette for at barna kan diskutere, forhandle og sette ord på egne ønsker og behov, men samtidig ta hensyn til gruppa som helhet.
- Vi er åpne for barnas innspill og interesser som de ønsker å fokusere på.
- Vi bygger videre på interesser som barna er opptatt av og lager det til eventuell tema/prosjektarbeid
- De voksne er lydhøre og anerkjenner barnas ytringer og uttrykk som likeverdige
- Vi gir barna ansvar etter barnets utvikling, alder og individuelle ferdigheter og justerer praksis etter barnas behov og interesser
- Vi arrangerer jevnlig barnemøter der barna får komme med innspill og forslag og påvirke til innhold, lekemiljø, aktivitet, tema og prosjektarbeid
- Vi utvider lek og lekemiljø og innholdet i det pedagogiske lekemiljøet etter hva barna er opptatt av
- De voksne er aktive, tilgjengelige og er til stede i barnas lek slik at barna har mulighet for å sette ord på, uttrykke seg, få støtte i lek ved behov og til å medvirke i egen hverdag
- De voksne er beviste på barnas mange ulike uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning som er tilpasset alder, erfaringer, individuelle forutsetninger, egne behov, men også gruppa som helhet.

Med skolespirene:

- Personalet legger til rette for og oppmuntre til at barna får uttrykke sitt syn, og være nysgjerrige på barns tanker og meninger.
- Vi har fokus på fellesskapet, og gir barna en begynnende forståelse for demokratiet.

- Barna skal få erfare at deres engasjement, valg, og handlinger kan påvirke planer og situasjoner, både for dem selv og andre.
- Personalet legger til rette for og oppmuntre til at barna får uttrykke sitt syn, og være nysgjerrige på barns tanker og meninger.
- Vi har fokus på fellesskapet, Alle barn skal ha like muligheter til å delta, bli hørt, drøfte, forhandle og påvirke fellesskapets aktiviteter og rutiner ut ifra egne forutsetninger.,
- Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet.
- Alle barn skal kunne erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Når barna opplever at deres interesser og opplevelser blir tatt hensyn til, og at voksne og barn samtaler om det som skjer, erfarer de at de påvirker og medvirker i egen hverdag.
- De voksne planlegger barnehagehverdagen slik at de voksne kan legge til rette for aktiviteter og lek med utgangspunkt i barnas interesser, undringer, opplevelser og hva de er opptatt av og uttrykker til hverandre og til de voksne.
- Skolespira legger til rette for at barna skal delta aktivt i den daglige leken og medvirke til innhold
- Barna får medvirkning i planlegging av turer og gruppeaktiviteter og dets innhold
- Gjennom samling og samtale har barna medvirkning og påvirkning i egen hverdag.

Foreldresamarbeid og foreldres medvirkning

Hva

Vi skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene. Vi skal legge til rette for et godt foreldresamarbeid. Foreldresamarbeidet skal skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Hvorfor

Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte.

Intensjonen med foreldreråd og samarbeidsutvalg er at disse ordningene skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Hvordan

Slik jobber vi for å fremme et godt samarbeid mellom hjem og barnehage:

- I vår barnehage fremmer vi et godt foreldresamarbeid mellom barnets hjem og barnehagen ved å sørge for gode relasjoner og god kommunikasjon mellom de foresatte og de ansatte i det daglige
- Alt pedagogisk innhold og arbeid rundt enkeltbarn foregår i nært samarbeid og forståelse med barnets foresatte.
- Vi tar ansvar for i det daglige for å opprettholde gode relasjoner til barnets foresatte, hvor vi har en løsningsorientert samhandling og en tett dialog.
- Vi finner løsninger som er til barnets beste
- Vi har daglige utvekslinger av kunnskap i hente- og bringesituasjoner.
- I vår barnehage bruker vi foresattes unike kunnskap om akkurat sitt barn. Det er barnets foreldre som kjenner sitt barn best og vi benytter denne kunnskapen sammen med vår profesjonskunnskap i barnehagen over barnets trivsel, utvikling, lek og læring
- De ansatte møter mangfold og ulikhet med respekt, anerkjennelse, åpenhet og toleranse.
- Målet vårt er at alle skal oppleve seg sett, tatt hensyn til og inkludert i et fellesskap.
- Pedagogene i barnehagen har jevnlig foreldresamtaler som er basert på dokumentasjon av barnets trivsel og progresjon, og hvor vi gir veiledning av foresatte ved behov.
- I vår barnehage har vi kunnskap om at det er først og fremst er den daglige kontakten som fremmer kvaliteten for det enkelte barnet.
- I vår barnehage arbeider vi for at foresatte får medvirke omkring deres barns hverdag i barnehagen.
- Foresatte blir gitt mulighet til å påvirke og medvirke gjennom FAU og SU. Forelderådet er et lovpålagt organ som består av alle foreldrene i barnehagen. Her kan de møtes, diskutere ønsker og behov og komme med forslag til barnehagen. I samarbeidsutvalget møtes foreldre, ansatte og barnehagestyrer for å diskutere saker som påvirker barnas hverdag. Her settes standarden for samspillet mellom hjem og barnehage. Vi bruker FAU og SU møter aktivt i hverdagen for å ivareta foreldresamarbeidet.
- I vår barnehage tilbyr vi løpende dialog og veiledning om barnets trivsel, utvikling og læring. Vi skaper et felles språk som utgangspunkt for en god dialog og veiledning i hverdagen, men også gjennom foreldresamtaler.
- I vår barnehagen tilbyr vi et digitalt informasjonsverktøy som Spireportalen hvor det sendes ut ukeplaner, månedsplaner, informasjon, referat fra foreldresamtaler, rapporter med bilder over barnas dag og annen pedagogisk vurdering.
- I vår barnehage tilbyr vi to faste foreldresamtaler i året og en til to foreldremøter
- Vi tilbyr bli kjent samtaler med nye foreldre før de starter i barnehagen.
- I vår barnehage har vi fleksible tilvenninger som styres etter barnets behov i samarbeid med barnets foresatte
- Vi har flere sosiale arrangementer i løpet av året som en arena for barn, foreldre og foresatte.
- I vår barnehage samarbeider vi tett med foresatte og eksterne instanser som PPT, logoped, fysioterapeuter, BUP, Tett på og barnevernet etc. til barnets beste.
- De ansatte bistår og veileder ved behov
- Vi legger til rette for at foreldrene i barnehagen kan bli kjent med hverandre gjennom foreldrearrangementer og oppgaver og ansvarsfordeling gjennom FAU, SU og på selve arrangementene

Tilvenning av nye barn

Hva

En god og trygg tilvenning legger grunnlaget for en god barnehagetid. Espira har en egen standard for hvordan vi skal arbeide med tilvenning av nye barn: [Småspirestandard](#)

Hvorfor

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Hvordan

Slik legger vi til rette for en god tilvenningstid:

- Vi tilbyr besøksrunder, omvisning, åpen barnehage og oppstartsamtale før barnet starter i barnehagen. Her utveksles det nødvendig informasjon både om barnet og om barnehagen slik at vi lærer barnet bedre å kjenne og barnets behov før tilvenningen starter i barnehagen.
- Vi tilpasser tilvenningen til forskning om de yngste barna og justerer praksis og tilbudet tilpasses den enkelte
- Vi er opptatt av at tilvenningsperioden skal oppleves som trygt og godt for barnet og vi er derfor i løpende dialog med barnets foresatte om hvordan tilpasse tilvenningen
- Tett dialog med foreldre og jevnlig oppdateringer underveis, gjerne også bilder
- Tilvenning i vår barnehage er en foreldreaktiv tilvenning hvor hovedoppgaven for barnehagen i oppstarten er å organisere tilvenningen på en slik måte at barnet kan oppnå en sekundær tilknytning, det vil si utvikle en trygg tilknytning til en ny voksen i barnehagen. Personalet bruker god tid på å få den nødvendige tiden sammen med barnet og barnets foresatte for å lære barnet å kjenne, slik at personalet har en god og trygg relasjon for å evne å trøste og roe barnet.
- Hos oss får barnet den nødvendige tiden til å bli kjent med personalet slik at barnet kan ta imot trøst, bli rolig og kunne bruke tiden sin på lek og utforskning.
- Vi vektlegger foreldrenes betydning for barnets tilvenning. Foreldrene er til stede med barnet den første uken. Her har foreldrene ansvaret for barnet mens det stelles, når det spiser, sover, leker, og under aktiviteter. Tilknytningspersonen i barnehagen er til stede sammen med forelderen, eventuelt foreldrene, og tilknytningspersonen observerer hvordan barnet reagerer, og likeså hvordan foreldrene møter barnet. Etter hvert blir barnet kjent med tilknytningspersonen, og denne overtar mer og mer av omsorgen for barnet. Forelderen er fortsatt med, og hjelper gjerne til med praktiske oppgaver i barnehagen. På denne måten blir forelderen også mer kjent med barnehagens organisering, og oppnår både mer realistiske forventninger og større grad av trygghet. Dette får store positive ringvirkninger for det videre foreldresamarbeidet, noe som igjen fører til større trygghet for barna.

- Vi har tilvenningen i grupper på to til fire barn. Barn og foreldre sammen blir tatt imot i barnehagen av sin faste tilknytningsperson. Dette innebærer at foreldrene og tilknytningspersonen som en representant for personalet også blir kjent med hverandre og får anledning til å bygge nettverk. Barna blir trygge på hverandre og de får bli kjent med andre foreldre.
- Personalet er fleksible og tilpasser seg barnets og foresattes behov og har en tett dialog også etter tilvenningsperioden er over.
- Vi bruker god tid og anser tilvenningsperioden som svært viktig
- Vi legger til rette for at barnet sammen med sine foresatte blir godt kjent med de ansatte, rutiner, organisering, barnegruppen og barnehagens ute og innemiljø
- Vi starter tidlig vinter og fortsetter frem mot sommerferie med jevnlig besøksdager og organiserte lekegrupper for de barna som skal "flytte" fra småbarnsavdeling til stor barns avdeling slik at de blir godt kjent med sine nye omsorgspersoner, barnegruppen og rutiner på stor barns avdeling før de bytter.

Samarbeid og sammenheng med skolen

Hva

Barna skal få gode opplevelser med å være eldst i barnehagen og møte arbeidsmåter og få erfaringer tilpasset det de er opptatt av og interesserte i. Barna skal bli kjent med skolen og hva som venter dem. Mange kaller tilbudet til de eldste barna for førskolegruppa, vi kaller det for Skolespira.

Hvorfor

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

Hvordan

Slik jobber vi med skolespira:

- I vår barnehage har vi vår egen Skolespira avdeling hvor vi samler de eldste barna på en avdeling det siste året de går i barnehagen.
- Hos oss skal barna få en god opplevelse med det å være eldst i barnehagen med stort fokus på inkluderende fellesskap, lek og meningsfulle aktiviteter og opplevelser.
- De ansatte på Skolespira avdelingen deltar i nettverk med andre Skolespira ansvarlige i Espira hvor de utveksler kunnskap, erfaringer og lærer av hverandre.
- Arbeidsmåter vi benytter sammen med våre Skolespirer er prosessorientert hvor vi har fokus på prosessen og ikke resultatet i det pedagogiske arbeidet.
- Barna er med på å medvirke og påvirke sin egen hverdag i trygge rammer og utfordres i tråd med deres egne forutsetninger og utvikling.
- Vi bruker aktivt realfag slik at barna får mulighet til å samarbeide, diskutere, drøfte, resonnerer og komme frem til løsninger.
- Vi er opptatt av at Skolespira skal få være barnehagebarn også det siste året i barnehagen og har derfor stort fokus på lek, inkludering og vennskap.
- Vi arbeider strukturert med å utvikle barnas sosialkompetanse, spesielt det siste året i barnehagen. Sosial kompetanse er kunnskap, ferdigheter og holdninger som trengs når vi skal bli kjent med, samtale med eller samhandle med andre. Det handler om de ferdighetene vi bruker i kontakt med andre, også kalt relasjonsferdigheter. God sosialkompetanse eller gode relasjonsferdigheter kan bidra til trivsel og positive relasjoner med andre og gjør det mulig å etablere, vedlikeholde og videreutvikle vennskap og relasjoner til andre.
- Gjennom meningsfulle prosjekter og aktiviteter skal Skolespirene hos oss få en fantastisk avslutning på siste tiden i barnehagen. De skal få de beste forutsetningene for livslang læring og oppleve sammenheng i overgangen mellom barnehage og skole.
- Vi bruker naturen og langturer med matlaging sammen med våre Skolespirer hvor de får utfordret seg i ulendt terreng, og oppleve naturen som noe positivt samt oppleve mestring.
- I vår barnehage sammen med våre Skolespirer jobber vi mye tverrfaglig og prosjektbasert.
- Vi arbeider aktivt med realfagsgrupper og bærekraftig utvikling.
- Vi er bevisste fagområdene i vårt arbeid og tverrfaglig arbeid sammen med barna.
- Vi planlegger, dokumenterer og vurderer arbeidet slik at vi tydeliggjør hvilke fagområder og mål man jobber med.
- Samfunnsmandatet og verdigrunnlaget står høyt i arbeid med de eldste barna i barnehagen hvor vi arbeider for omsorgsfulle relasjoner med barna som aktive deltagere i relasjonen.
- Skolespirene har flere faste arrangementer i løpet av året som blant annet museumsbesøk, samarbeid med Haugesund politistasjon, Espira lekene, Røværstur, svømmeopplæring, overnatting i barnehagen og mye mer. På denne måten bidrar vi til at barna tar med seg gode erfaringer, kunnskaper, og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen og avslutte barnehagetiden på en god måte.
- Vi har et større fokus på selvstendighetstrening det siste året i barnehagen. Barna får mer og mer ansvar etter egne forutsetninger som gir mestringsopplevelser og stolthet over å klare selv på egenhånd.
- I vår barnehage har vi et godt samarbeid med den lokale skolen slik at barna opplever gode overganger mellom barnehage og skole og en rød tråd.

- Vi har overføringssamtaler på våren sammen med skolen for å best mulig ivareta de barna som har behov for ekstra støtte og oppfølging slik at alle starter med samme forutsetning

Espira satsingsområder

Hva

Espira har tre satsingsområder: Språk, realfag og bevegelse. Disse områdene er viktige for barns helhetlige utvikling og livslange læring. I Espira skal alle barn møte disse satsingsområdene på varierte og spennende måter.

Hvorfor

Språk, realfag, bevegelse, i kombinasjon med et sunt kosthold dekker grunnleggende områder som er viktige for barns utvikling her og nå, og i fremtiden. Kombinasjonen er viktig fordi kropp og hjerne henger sammen og påvirker hverandre gjensidig. Fysisk aktivitet påvirker barns trivsel og utvikling positivt. Realfaglig utforskning fremmer nysgjerrighet og vitebegjær. Realfaglige samtaler gir viktige språklige erfaringer, og språklige ferdigheter er igjen avgjørende for barnets lek og læring. Samlet gir våre satsingsområder barna verktøy til å forstå seg selv og verden, kommunisere og delta – og til å gi kropp og hjerne det de trenger for å spille på lag i lek og læring.

Hvordan

Slik jobber vi med språk, realfag og bevegelse:

Med småspirene:

Språk:

Eventyr, fortellinger, rim, regler og dialoglesing, samtaler i hverdagen, sette ord på omgivelsene og alle hverdagssituasjoner, det tidlige samspillet og Småspire kofferten

Realfag:

Udefinerbart lekemateriell, naturmateriell og eksperimenter, helle, fylle, tømme, Undersøke, sammenligne, sortere, føle, kjenne og se

Bevegelse: Tur, i nærmiljøet, utelek og tumle lek, både inne som ute.

Med de mellomste:

Språk:

Faste språkgrupper for de barna som har behov

Vi bruker språket aktivt i arbeidet med barna gjennom hele barnehagehverdagen og oppfordrer barna til å være språklige aktive.

Samling med ulikt innhold for å bidra til at kan være språklige aktive

Vi benytter eventyr, fortellinger, tull med språket, rim, regler, dikt, dialog lesing, spill, BRAVO, ulike tema kasser og språkkasser samt snakkepakken. Vi setter ord på det som skjer,

Realfag:

Utforsking, realfagsaktiviteter og eksperimenter, undersøkning av naturfenomen, utforsking under mikroskop o.l, utforsking av matematiske prinsipper som sortere, form, farge, mønster og rekkefølge

Bevegelse:

Vi er mye ute på tur i nærmiljøet og generelt mye ute i hverdagen slik at barna får beveget seg og finne glede å være aktiv. Vi benytter også fellesrommet oppe for fysisk aktivitet. Vi benytter også musikk og sang i vårt arbeid med bevegelse

Med skolespirene:

Språk:

Høytlesing og dialog lesing, samtale om ordene og handling i fellesskap, lek med ord og bokstaver, gode samtaler, eventyr og fortellinger

Realfag:

Forskerfabrikken, eksperimenter, undersøke, argumentere, sortere, mønster, rekkefølge, minimale par, undersøkning av kjemiske reaksjoner

Bevegelse:

Bevegelsesglede med tur i nærmiljøet og utelek, varierte uteleker, musikk og dans

Lokale satsinger

Hva

Vi Espira Århaug arbeider strukturert med Karmøy kommunes lokale satsninger, DUÅ, REKOM og Trygt og godt barnehagemiljø.

I vår barnehage satser vi på bærekraftig utvikling hvor vi har vår egen kompost, grønnsak og frukthage hvor barna er med på hele prosessen fra jord til munn.

Hvorfor

DUÅ – De utrolige årene

De utrolige årene handler for oss i Espira Århaug om å fokusere på relasjonene og den gode samhandlingen mellom barn, og mellom barn og voksne. Gjennom DUÅ får personalet god og tett opplæring og utviklet sine ferdigheter i hvordan skape positiv samhandling med alle barn i alle situasjoner. Mye lek og positivt samvær er svært beskyttende faktorer for alle barn. Alle ansatte skal gjennomføre et obligatorisk kurs på 6 moduler over 1 år hvor de får grundig opplæring i DUÅ. Barnehagens lederteam og styrer deltar i strukturerte DUÅ nettverksmøter for å dele erfaringer, drøfte, diskutere og få faglig påfyll. Dette tas så videre på møtevirksomhet til resten av personalgruppen for å sørge for progresjon og kompetanseutvikling. Gjennom bruk av DUÅ som metode bidrar vi til å gi alle barn god utviklingsstøtte og samtidig styrke barnets empati, emosjonelle og sosiale ferdigheter.

Vi har fokus på å lære barnet problemløsning og sette gode og trygge grenser for barna.

REKOM – barnehagebasert kompetanse og kvalitetsutvikling

Vi er en del av REKOM for å sikre at vi arbeider faglig, forskningsbasert og er i konstant utvikling for å heve kvaliteten for barna i barnehagen samt heve kunnskap og faglighet hos de ansatte. skal bidra til å sikre at alle barn får et likeverdig barnehageutbud med høy kvalitet i kommunen Karmøy. Gjennom REKOM skal vi delta på lærende nettverk hvor ledelsen og personalet deltar i felles utviklingsprosesser, faglig påfyll av teori og nyere forskning, oppnår felles læring som fører til endring av praksis og kultur ut ifra barnehagens behov, REKOM bidrar til å støtte iverksettelse av rammeplanen og utvikler barnehagen som lærende organisasjon med faglig støtte fra HVL. Dette er et samarbeid med Karmøy kommunes barnehager, både private og kommunale og Høyskolen på Vestlandet.

Trygt og godt barnehagemiljø:

Barnehagen skal arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring for barn i barnehagen, og sørge for at alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø. Trygt og godt sine lærende nettverk omkring dette emnet er i tråd med barnehageloven § 41,42 og 43.

Videre tar trygt og godt for seg kjernebegrep som blant annet psykososialt miljø, nulltoleranse, forebygging, krenkelsers, inkludering og hensynet til barnets beste er alltid i fokus. Samarbeid med barnets hjem vies også plass i trygt og godt. Den spisser også blikket inn på barnehagen som verdibasert virksomhet. Trygt og godt i samarbeid med Karmøy kommune bidrar til preventivt arbeid for et godt psykososialt barnehagemiljø for alle barn og kompetanseheving på fagområdet hos de ansatte og et strukturert arbeid med at alle barn skal ha det trygt og godt i.

Natur, bevegelse, mat og helse og natur, miljø og teknikk:

Vi er mye ute med barna og bruker nærmiljøet vårt og naturen som arena for lek, utforskning og undring. Fellesrommet oppe er lagt til rette for bevegelseslek og tumlelek slik at barna har mulighet for fysisk bevegelse også inne. Ved å oppholde seg mye ute og på tur vil barna oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt blir kjent med egne behov. Ved å bruke kroppen aktivt vil barna videreutvikle motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper.

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Bærekraftig utvikling:

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn.

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Hvordan

Slik jobber vi med lokale satsinger:

Med småspirene:

- Barna har sin egen grønnsakshage i sitt utemiljø hvor vi har plantet ulike grønnsaker og frukt som er gjenkjennelige for de yngste barna. Arbeider med å ta på, føle, kjenne og smake og sette begreper på.
- Vi er en del ute og vi har faste tur dager i uken.
- Vi bruker naturen med de yngste og tar maten med oss ut og leker med naturmaterieell sammen med barna.

- Vi tar med oss bøker og eventyr på tur.
- Gjennom DUÅ har vi fokus på å være trygge gode voksne med et stort fokus på å bygge gode relasjoner til alle barn.
- Gjennom DUÅ får vi teoretisk grunnlag, og dele erfaringer og praksis i nettverk med Karmøy kommunes barnehager for å utvikle egen kompetanse og barnehagefaglig forståelse
- Gjennom REKOM arbeider vi for å være i utvikling og har fokus på kompetanseheving slik at kvaliteten i barnehagen er i utvikling og til det beste for barna i samarbeid med HVL og Karmøy kommune. Barnehageåret 2023/2024 skal vi ha et ekstra fokus på barnas lekemiljø og dette skal også være vårt utviklingsarbeid og kompetanseheving i REKOM

Med de mellomste:

- Gjennom DUÅ har vi fokus på å være gode, trygge voksne for alle barn med stort fokus på å bygge gode relasjoner med alle barn
- Gjennom DUÅ får vi teoretisk grunnlag, og dele erfaringer og praksis i nettverk med Karmøy kommunes barnehager for å utvikle egen kompetanse og barnehagefaglig forståelse
- Gjennom REKOM arbeider vi for å være i utvikling og har fokus på kompetanseheving slik at kvaliteten i barnehagen er i utvikling og til det beste for barna i samarbeid med HVL og Karmøy kommune
- Avdelingen har stort fokus på å være ute sammen med barna.
- Barna skal bli kjent med og få rike erfaringer over de ulike årstidene og dets fenomener
- Avdelingen har flere tur dager i uka der vi fokuserer på ulike miljøer ute i naturen og artsmangfold.
- Vi har vår egen frukt og grønnsakshage hvor vi planter og sår sammen med barna og lar dem være med gjennom hele prosessen fra jord til munn. Barna vanner, luker og høster inn og deltar i matforberedelser ved innhøsting.

Med skolespirene:

- Gjennom DUÅ har vi fokus på å være gode, trygge voksne for alle barn med stort fokus på å bygge gode relasjoner med alle barn
- Gjennom DUÅ får vi teoretisk grunnlag, og dele erfaringer og praksis i nettverk med Karmøy kommunes barnehager for å utvikle egen kompetanse og barnehagefaglig forståelse
- Gjennom REKOM arbeider vi for å være i utvikling og har fokus på kompetanseheving slik at kvaliteten i barnehagen er i utvikling og til det beste for barna i samarbeid med HVL og Karmøy kommune. Vårt utviklingsarbeid for 2023 og 2024 er barnas lekemiljø
- Avdelingen har stort fokus på å være ute sammen med barna.
- Barna skal bli kjent med og få rike erfaringer over de ulike årstidene og dets fenomener
- Avdelingen har flere tur dager i uka der vi fokuserer på ulike miljøer ute i naturen og artsmangfold.
- Vi har vår egen frukt og grønnsakshage hvor vi planter og sår sammen med barna og lar dem være med gjennom hele prosessen fra jord til munn. Barna vanner, luker og høster inn og deltar i matforberedelser ved innhøsting.

Vurderingsarbeid

Hva

Vi skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeid handler om at vi jobber sammen om å forbedre praksisen i barnehagen.

Espira har utviklet sin egen systematiske vurderingsmetodikk, Espira BLIKK. Vi vurderer årlig kjennetegnene på kvalitet som er beskrevet under kapittelet «Barnehagens formål og innhold». Annet hvert år kommer pedagoger fra en annen Espira barnehage og observerer og vurderer den pedagogiske praksisen etter de samme kjennetegnene. Vi følger opp vurderingene med mål og tiltak for hvordan vi skal utvikle kvaliteten på den pedagogiske praksisen videre.

Hvorfor

Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet bygger på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet gir personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring.

Hvordan

Slik jobber vi med vurdering:

- I vår barnehage arbeider vi systematisk med å vurdere det pedagogiske arbeidet ved å observere det enkelte barns trivsel og utvikling fortløpende og sette inn tiltak ved behov
- Vi benytter oss av Tett på teamet i Karmøy kommune i enkelt saker for sammen å vurdere enkelt barns trivsel og tilrettelegging av det allmenne pedagogiske tilbudet for barn som har behov for ekstra støtte.
- Vi dokumenterer det pedagogiske arbeidet gjennom planer, månedsbrev og ukeplaner i Spireportalen. Vi vurderer og evaluerer det pedagogiske arbeidet gjennom vårt digitale verktøy «Spireportalen». Spireportalen er Espiras digitale plattform for planlegging og dokumentasjon av den pedagogiske virksomheten, samt for kommunikasjon med foresatte.
- Espira har utviklet sin egen systematiske vurderingsmetodikk, som kalles for Espira BLIKK. I Espira BLIKK vurderes de ansattes pedagogiske praksis og samspill med barna opp mot kjennetegn på kvalitet, utledet fra rammeplanen. Etter vurderingen setter barnehagen mål og tiltak for utviklingsområder. Denne vurderingen finner sted 1 gang pr år.
- Vi benytter oss av kartleggingsverktøyet fra Kari Pape hvor vi vurderer 4 ganger pr år relasjonene i barnehagen mellom barna og de ansatte. Det settes strukturerte mål ut ifra resultatene og vurderingsarbeidet som er gjort i etterkant av kartleggingen.

- Vi benytter oss av avdelingsmøter, personalmøter, planleggingsdager, barnesamtaler og brukerundersøkelsen til å gjøre vurderingsarbeid.
- Jevnlig refleksjon av egen praksis samt bruk av observasjon, praksisfortellinger og caser i det pedagogiske arbeidet.
- Pedagogisk leder sammen med personalet vurderer jevnlig den pedagogiske praksisen på sin avdeling gjennom pedagogiske rapporter, refleksjon og observasjon for å vurdere barnas trivsel, lek og utvikling.
- Vi er en del av REKOM – barnehagebasert kompetanseutvikling og vurdering gjennom Karmøy kommune og HVL som skal bidra til at vi er en lærende organisasjon og i utvikling
- Pedagogene deltar i REKOM nettverk hvor en deler erfaringer og evaluerer egen praksis opp mot lov, teori, forskning og rammeplan
- Vi har systematisk vurderingsarbeid hvor vi sammen har en kritisk tilnærming til egen praksis
- Barnehagen jobber sammen for å forbedre den pedagogiske praksisen og vurderes strukturert og satt i system
- I vår barnehage jobber vi strukturert med barnas lekemiljø og lek, og vurderer praksis og det pedagogiske miljøet
- I vår barnehage bruker vi utviklingssamtaler med nærmeste leder hver 6-8 uke fast for å vurdere praksis og utvikling hos den enkelte ansatte for å sikre at alle arbeider mot samme mål.
- I vår barnehage benytter vi HMS systemet EIK og internkontroll for å sikre og vurdere at alle barn har et trygt og godt pedagogisk miljø
- I vår barnehage er barna med på å vurdere barnehagemiljøet, pedagogiske aktiviteter og medvirke omkring saker som angår barna i det daglige. Samtidig få mulighet til å uttrykke og si sin mening omkring barnehagehverdagen.
- Vi har vårt eget vurderings team i barnehagen hvor 2 pedagoger sammen med styrer hvor en leder arbeidet med gjennomføring og oppfølging av Espira BLIKK.
- Vi har ukentlige ledermøter og barnehagelærer møter for å vurdere egen praksis i tråd med godt skjønns og fagkompetanse.
- Vi evaluerer aktiviteter og bruker aktivt evalueringen for å lære av egen praksis
- Barns stemme er viktig for oss og vi bruker barns stemme gjennom barnesamtaler for å vurdere egen praksis og om barn har det trygt og godt i barnehagen

Kontaktinformasjon

Styrer	Elisabeth Jensen
E-post	Elisabeth.jensen@espira.no
Telefon	928 26 989
Adresse	Eikjevegen 255, 5541 Kolnes